

RECENSION

Freak Out!. Distr: Folkets Bio AB

Freak Out!

Originaltitel **Freak Out!**

Svensk titel **Freak Out!**

Regi: **Carl Javér**

Producenter: **Fredrik Lange**

Manus: **David Wingate, Carl Javér, Fredrik Lange**

Foto: **Henrik Ipsen, Carl Javér, Lars Skree**

Medverkande: **Henrik Ipsen, Carl Javér, Lars Skree**

Sverige, Danmark, Tyskland, Norge 2014

Längd: **1 tim 28 min**

Distributör: **Folkets Bio AB**

Freak Out! blandar arkivmaterial, nyinspelade sekvenser, stillbilder och traditionella "talking heads" i en lekfullt samhällskritisk dokumentär som hittar likheter i tidsandan i världen runt de två senaste sekelskiften.

Globalisering, finanskriser, rå kapitalism, krig, utveckling av nya snabbare kommunikationsmedel är vad som filmen presenterar som gemensamt för de båda tiderna. Detta leder till att vissa blir snuskigt rika medan andra väldigt fattiga. Vår berättarröst (Iben Hjejle) presenterar sig som att ha tillhört de snuskigt rika, hon är Ida Hofmann och har varit död i cirka 80 år.

Hon var trött på kapitalismens ok i sin privilegierade värld och bestämde sig därför, tillsammans med fyra andra, att fly världen och på en kulle i södra Schweiz starta kollektivet, och senare sanatoriet, Monte Verità (sanningens berg). Detta för att fly in i naturromantik, antikonsumentism och vegetarianism och starta vad som senare har kallats det tidiga 1900-talets "andliga revolution", ett sätt att leva som senare främst fick utbredning i USA och utmynnade i 1960-talets hippie- och flower power-rörelser.

Freak Out! balanserar avvägt mellan att beundra och analysera sina ämnen. Samtidigt som den berättar om det fina med huvudpersonernas dröm om en idealistisk och utopisk frizon, där konstnärer och likasinnade kunde "leva fritt", så är den noga med att understryka att det endast var de redan rika och privilegierade som hade råd eller möjligheter att ägna sig åt sådan här inverterad dekadens. Filmen diskuterar och kritiserar, på intressanta och träffande sätt, bl.a. patriarkat och kapitalism

Greppet med att jämföra vår tid med då är intressant men hade kunnat utvecklas något mer, nu fungerar tilltaget främst som bokstöd för att sätta igång och avsluta filmen. Emellan får vi följa Ida och kollektivet när de försöker leva sina bortkopplade liv samtidigt som Europa genomgår alla de omskakande händelser (världskriget, nazism, framsteg inom olika vetenskapliga områden, m.m.) som definierar regionens första halva av 1900-talet.

Freak Out! ger oss en bra bild av både kollektivet, deras utopiska drömmar och tidseran de verkar i. Monte Verità besöktes av en rad berömdheter, som t.ex. Paul Klee, Vladimir Lenin, Mary Wigman, Heman Hesse, m.fl., och filmen är full av anekdoter om dessas besök, berättade av forskare eller människor som träffade dem.

Regissören Carl Javér har tidigare skapat intressanta dokumentärfilmerna och jobbat inom dokumentär-genren för tv men detta är hans första långfilm. Här får han fritt spelrum för sina idéer och skapar en stilistiskt snygg dokumentär som tänjer på gränserna för genren. Att använda berättarröst från någon som har varit död i 80 år och blanda gammalt och nyinspelat bildmaterial är komplicerat och kan bli löjeväckande men Javér har en fingertoppkänsla som får alla grepp att kännas självklara.

Intressanta redogörelser av fakta blandas med innovativ dokumentärestetik för att göra *Freak Out!* till ett filmverk som är både är informativt och poetiskt.

Martin Memet Könick